

Genstande på lån fra Dragsholm

Afstud.mag. Rasmus Wichmann

I anledning af renæssanceåret 2006 var renæssancen tema for årets fortællefestival på Gammel Estrup. Til lejligheden lånte museet en række genstande fra Dragsholm slot i Odsherred. Disse genstande var udgangspunktet for en fortælling om Dragsholms skæbne under Grevens fejde (1533–36).

Dragsholm er en af Danmarks ældste overlevende bygninger, som ikke er en kirke eller et kloster.

I renæssancen fungerede den som militær fæstning, Danmarks stærkeste, og den blev kun belejret to gange: I år 1523, hvor biskop Lauge Urne gemte sig for Christian II, og i 1536 under „Grevens fejde“. I korte træk handlede fejden om, at adelen – anført af grev Johan Rantzau af Holsten – ønskede kong Frederik I's søn, den protestantiske hertug Christian (III), på Danmarks trone. Overfor stod bønderne, borgerne og hanseslæden Lübeck – anført af grev Christoffer af Oldenburg (som fejden fik navn efter) – der ønskede den afsatte katolske konge, Christian II, tilbage på tronen.

*Denne kugle har typisk været brugt til at forsvare borge med. Slitagen viser at den har været brugt. Gammel Estrup.
Foto: David Slater, Gammel Estrup.*

I renæssancen mindede Dragsholm og Gammel Estrup meget om hinanden. De var begge stærke borge, med to voldgrave. Begge herregårde er siden kraftigt ombygget som følge af samfundsudviklingen, der har betydet, at herregårdene bevægede sig væk fra en forsvarsmæssig funktion.

Grev Christoffers tyske lejesoldater belejrede en række godser på Sjælland, men kun ét – Dragsholm – holdt stand.

Grevens tropper beskød borgen med kanoner, som dem der kunne ses på fortællefestivalen på Gammel Estrup, men murene holdt. Der er fundet en del store, tunge kanonkugler („kartovekloder“) af sten og jern, samt mindre kanonkugler, der hvor man mener,

at angribernes kanoner har stået. Det vil sige, at de sandsynligvis er blevet affyret fra borgen og mod angriberne.

Det kom også til håndgemæng under belejringen af Dragsholm. Den berygtede lejesoldat „Lange Herman“ skulle have prøvet at komme over via den indre voldgrav med små både.

Som bekendt holdt Dragsholm stand mod belejringen, og slottet forblev uindtaget. Det blev således endnu en brik i historien om Grevens fejde, der endte med en sejr til adelen og den protestantiske hertug Christian. Dermed var den katolske kirkes rolle som magtfaktor i Danmark udspillet, og adelen stod tilbage som landets førende stand.

Dragsholms status som ubesejret holdt dog ikke evigt; i 1658 bukkede den tidligere så stærke fæstning under for svenskekongen Karl Gustavs hær med lidt eller slet ingen modstand fra de belejrede.

Denne lille model, sandsynligvis fra 1800-tallet, forestiller den type kanoner man belejrede borg med i renæssancen. Udlån fra Dragsholm. Foto: Rasmus Wichmann.

Knægtharnisk formentlig fra begyndelsen af 1600-tallet. Udstillet på Gammel Estrup. Foto: David Slater, Gammel Estrup.